

Sygn. akt VI A Ca 1724/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Jacek Sadowski (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Stefańska

SO (del.) Małgorzata Borkowska

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Pawłowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2014 r. w Warszawie

sprawy z powództwa (...) w P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 kwietnia 2013 r.

sygn. akt XVII AmC 2617/12

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że powództwo oddala i zasądza od (...) w P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;*
- 2. zasądza od (...) w P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.*

Sygn. akt VI A Ca 1724/13

UZASADNIENIE

W dwóch pozwach wniesionych w dniu 5 kwietnia 2012 r. przeciwko (...) S.A. w W., (...) z siedzibą w P. domagało się uznania za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia zawartego w § VIII ust. 4d wzorca umowy zatytułowanego „REGULAMIN KONKURSU PT. (...), którym posługuje się pozwany – (...) spółka akcyjna z siedzibą w W.. W pierwszym pozwie, zarejestrowanym pod sygnaturą XVII AmC 2617/12 (...) wskazało jako przedmiot kontroli fragment powyższego postanowienia o treści: „Organizatorzy nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody (...) na osobie poniesione przez laureatów Konkursu (...) podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w Konkursie.” W drugim pozwie, zarejestrowanym pod sygnaturą XVII AmC 2623/12(...) wskazało jako przedmiot kontroli fragment tego samego postanowienia o treści: „Organizatorzy nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody na mieniu (...) poniesione przez laureatów Konkursu (...) podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w Konkursie.”

Pozwany domagał się odrzucenia, ewentualnie oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu.

Po połączeniu obu spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie-Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów: uznał za niedozwolone i zakazał (...) Spółce Akcyjnej w W. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści: „Organizatorzy nie ponoszą odpowiedzialnością za jakiegokolwiek szkody (...) na osobie poniesione przez laureatów Konkursu (...) podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w Konkursie” oraz „Organizatorzy nie ponoszą odpowiedzialnością za jakiegokolwiek szkody na mieniu (...) poniesione przez laureatów Konkursu (...) podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w Konkursie”, a także zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600 zł tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa oraz zarządził publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego.

Podstawą wydanego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i oceny prawne sądu pierwszej instancji.

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie m.in. działalności telewizyjnej i radiowej. W okresie od 24 października do 13 listopada 2011 r. pozwany zorganizował konkurs, którego zasady zostały określone w regulaminie pt. „REGULAMIN KONKURSU PT. >> (...)<<” zawierającym postanowienie, do którego odwołuje się żądanie pozwu, tj.

„Organizatorzy nie ponoszą odpowiedzialności za:

- a) nieprawdziwość danych i oświadczeń złożonych przez Uczestników;
- b) problemy w przeprowadzeniu i rozstrzygnięciu Konkursu, jeżeli nastąpiły one wskutek zdarzeń, których Organizatorzy przy zachowaniu należytej staranności nie był w stanie przewidzieć, lub którym nie mógł zapobiec, w szczególności w przypadku problemów związanych ze zdarzeniami losowymi o charakterze siły wyższej;
- c) przerwy w funkcjonowaniu Konkursu zaistniałe z przyczyn technicznych lub niezależnych od Organizatorów, niedoręczenie nagrody spowodowane podaniem przez laureata Konkursu błędnych danych osobowych niezbędnych do doręczenia nagrody lub spowodowane działaniem firmy kurierskiej lub (...), za pośrednictwem której będą doręczane przesyłki;
- d) jakiegokolwiek szkody na mieniu lub na osobie poniesione przez laureatów Konkursu lub inne osoby podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w Konkursie."

Warunkiem uczestnictwa w konkursie było dokonanie zgłoszenia konkursowego wysłanego za pomocą aplikacji konkursowej dostępnej na stronie (...) (§ III ust. 1-3 wzorca umowy) oraz wykonanie zadania konkursowego, polegającego na udzieleniu odpowiedzi na pytania odnoszące się do bajki (...) (§ II wzorca umowy). Zgłoszenia konkursowe nadesłane w terminie podlegały ocenie przez komisję konkursową (§ IV ust. 1 wzorca umowy). Nagrodami w konkursie były 3 vouchery wycieczkowe (...) o wartości pieniężnej zależnej od miejsca, które zajął uczestnik, a także zestawy gadżetów (...) (§ V ust. 1 wzorca umowy).

Mając powyższe ustalenia na uwadze sąd okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Nie podzielił stanowiska pozwanego, że kwestionowany wzorzec dotyczył jednostronnej czynności prawnej – przyrzeczenia publicznego w rozumieniu art. 919 § 1 k.c. Jak wskazał, do wzięcia w konkursie konieczne było wcześniejsze wyrażenie zgody przez konsumenta na szereg warunków proponowanych przez przedsiębiorcę oraz rejestracja lub spełnienie określonych świadczeń (np. dokonanie zakupów czy zawarcie określonych umów – choćby z osobami trzecimi). Przystąpienie do promocji wymagało zatem złożenia wzajemnie sobie odpowiadających wyraźnych oświadczeń woli pozwanego i uczestnika, co oznaczało zawarcie umowy. Powołując się przy tym na orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sąd okręgowy wskazał, że złożony stosunek prawny regulowany kilkudziesięcioma postanowieniami

badanego w tej sprawie regulaminu, nie mieści się w ramach przewidzianej w art. 919 k.c. instytucji przyrzeczenia publicznego. Rozbudowany regulamin, jakim posługiwał się pozwany bez wątpienia te istotne postanowienia określał. Tak więc ogłoszenie konkursu i wprowadzenie do obrotu regulaminu stanowiło nie tyle przyrzeczenie publiczne, co ofertę zawarcia umowy o udział w konkursie.

Jak podkreślił sąd okręgowy, lakoniczne sformułowanie uzasadnienia pozwu nie stanowi dla sądu przeszkody dla dokonania samodzielnej analizy sprawy pod kątem wypełnienia przesłanek wyrażonych w art. 385¹ § 1 k.c. Sąd okręgowy podkreślił przy tym specyficzny charakter postępowania mającego za cel ochronę praw i interesów konsumentów. Sąd nie rozstrzyga o spornych interesach stron określonego stosunku prawnego, lecz działając z zachowaniem niezależności i niezawisłości uwzględnia interesy ogółu konsumentów. Działa przy tym z urzędu. W tym zakresie przywołany został fragment wyroku Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie C-472/10.

Dokonując oceny postanowień zaskarżonego wzorca umownego sąd okręgowy wskazał, że stosownie do treści art. 385¹ §1 k.c., aby uznać dane postanowienie umowne za niedozwolone musi ono spełniać cztery przesłanki, tj.: (I) postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem, (II) ukształtowane przez postanowienie prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, (III) powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta oraz (IV) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron. W ocenie sądu okręgowego wszystkie przesłanki, w tym ostatnia – ujęta jako przesłanka negatywna – zostały w tej sprawie spełnione

Jak wskazał sąd okręgowy, przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie może w tej sprawie mieć znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umownego. Dobry obyczaj, który w ocenie sądu okręgowego został naruszony przez kontrolowany wzorzec umowny, polega na tym, że przedsiębiorca organizujący konkurs powinien zapewnić prawidłowość jego funkcjonowania, bez względu na to, czy czynności wchodzące w jego zakres wykonuje sam, czy też z pomocą innych podmiotów. Tym samym powinien ponosić odpowiedzialność za działania podmiotów trzecich za pomocą których wykonuje swoje zobowiązania. Konsument przystępujący do konkursu powinien mieć pewność i jasność stosunku prawnego łączącego go z organizatorem. Odmienne regulacje tej kwestii mogą skutkować przeniesieniem na konsumenta ryzyka związanego z tego rodzaju działalnością, w szczególności dotyczącego wadliwego świadczenia usług przez podmioty, którymi posługuje się przedsiębiorca w związku z organizacją konkursu. Pozbawienie konsumenta prawa dochodzenia roszczeń wynikających z nienależytego wykonania umowy przez pozwanego, niezależnie czy jest to wynikiem jego działania lub zaniechania, czy też podmiotów, za pomocą których wykonuje on swoje zobowiązanie, stanowi działanie sprzeczne z dobrymi obyczajami. Co więcej, jak podkreślił sąd okręgowy, od profesjonalisty należy oczekiwać, że nie wykorzysta faktu, iż on sam opracowuje wzorzec, który następnie przedstawia do akceptacji konsumentowi bez negocjacji. Umożliwia to bowiem wprowadzenie przez przedsiębiorcę całkowicie dowolnych zapisów do wzorca umowy, na które konsument nie ma wpływu, jak w przypadku niniejszej sprawy, gdzie pozwany umieścił takie zapisy we wzorcu umowy, które mogłyby skutkować wyłączeniem jego odpowiedzialności, którą z woli ustawodawcy winien ponosić, w szczególności gdy dotyczy ona szkód na osobie lub na mieniu powstałych na skutek jego działania lub zaniechania. Jak wskazał sąd okręgowy, aby naruszenie interesów konsumenta było rażące, musi być doniosłe, czy też znaczące. Natomiast interesy konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny, chociażby niewymierny. Zaliczyć tu można również dyskomfort konsumenta, spowodowany takimi okolicznościami jak strata czasu, naruszenie prywatności, niedogodności organizacyjne, wprowadzenie w błąd oraz inne uciążliwości, jakie mogłyby powstać na skutek wprowadzenia do zawartej umowy ocenianego postanowienia. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy groźących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres groźących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności. Często konieczne jest również ustalenie, jak wyglądałyby prawa i obowiązki konsumenta w sytuacji braku analizowanej klauzuli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 r., sygn. akt III SK 21/06 oraz z dnia 11 października 2007 r., sygn. akt III SK 9/07). Jeżeli przepisy ogólne

stawiają konsumenta w lepszej sytuacji niż postanowienia proponowanej umowy, to w zasadzie postanowienia te należy uznać za niedozwolone. Odstępstwo od tej zasady możliwe jest tylko, o ile zmiana jest uzasadniona specyfiką wzajemnych świadczeń lub jest kompensowana innymi postanowieniami wzorca. Zasady odpowiedzialności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania uregulowane są między innymi w art. 474 k.c. W myśl tego przepisu, za działania i zaniechania osób, z których pomocą przedsiębiorca wykonuje swoje zobowiązanie, ponosi on odpowiedzialność jak za działania własne. Wskazany przepis ma wprawdzie charakter dyspozytywny, co oznacza możliwość jego modyfikacji w umowie, jednak w obrocie konsumenckim należy brać pod uwagę rzeczywiste skutki gospodarcze takiej korekty. Otóż odwoływanie się w tym wypadku przez profesjonalistę do jego relacji z podmiotami trzecimi faktycznie pozbawia konsumenta ochrony jego praw, co w rażącym stopniu narusza jego interesy. Wyłączenie odpowiedzialności przedsiębiorcy wobec konsumenta za działania podmiotów z pomocą których wykonuje swoje zobowiązania umowne, prowadzi do przesunięcia na konsumenta ryzyka gospodarczego, które z natury rzeczy obciąża właśnie przedsiębiorcę. Zdaniem sądu, zaskarżona klauzula wprowadzając takie wyłączenie narusza podstawowe kategorie prawa zobowiązań w odniesieniu do działalności gospodarczej. Pozwany powinien bowiem ponosić odpowiedzialność za nagrody, jakie oferuje w konkursie oraz sposób ich wykorzystania. Skoro zaś nagrodami są vouchery wycieczkowe (...), to dobry obyczaj nakazuje, aby pozwany przedsiębiorca ponosił odpowiedzialność z tytułu wykorzystania owych voucherów, a co za tym idzie ponosił odpowiedzialność także za szkody na osobie oraz na mieniu, jakie mogą powstać podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w Konkursie. Tymczasem pozwany dokonał niekorzystnej modyfikacji polegającej na wyłączeniu odpowiedzialności. W świetle pierwszej części zakwestionowanego postanowienia pozwany przedsiębiorca uchyla się od odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody na osobie poniesione przez laureatów konkursu podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w konkursie, zaś w drugiej za jakiegokolwiek szkody na mieniu również podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w konkursie. W następstwie złożenia przez konsumenta oświadczenia woli odnośnie chęci uczestnictwa w konkursie, poprzez prawidłowe przeprowadzenie konkursu, ogłoszenie wyników oraz wydanie nagród, na przedsiębiorcy ciąży obowiązek dochowania wszelkich procedur umożliwiających realizację świadczenia. To pozwany decyduje, w jaki sposób zorganizowany zostanie konkurs, jakie instrumenty i narzędzia techniczne zostaną przez niego wykorzystane, oraz jakie nagrody ustali w konkursie. Skutkiem tego ponosi on pełną odpowiedzialność za prawidłowy przebieg postępowania konkursowego, ale również po zakończeniu konkursu ponosi pełną odpowiedzialność w stosunku do tych osób, które wygrały a następnie otrzymały nagrody. Dokonanie przez sąd odmiennej interpretacji przedmiotowego zapisu stawiałoby konsumenta w zdecydowanie niekorzystnej sytuacji, albowiem z podmiotami, za pomocą których pozwany wykonuje swoje zobowiązanie, nie wiąże go żaden stosunek umowny. Łączyłyby się z tym zatem szereg praktycznych trudności, poczynając od ustalenia, który podmiot ponosi odpowiedzialność w sytuacji braku jakichkolwiek dokumentów. To pozwany decyduje, w jaki sposób zorganizowana jest jego działalność i komu zleca poszczególne czynności. Dlatego w omawianej sytuacji niedopuszczalne jest wyłączenie odpowiedzialności za szkody na osobie lub na mieniu, w związku z realizacją nagród konkursowych, o której mowa w treści spornych postanowień. Z tych względów sąd okręgowy uznał zaskarżone postanowienie wzorca umowy za niedozwolone i na podstawie art. 479⁴² § 1 k.p.c. zakazał jego wykorzystywania w obrocie z udziałem konsumentów. Zarazem sąd okręgowy nie podzielił zarzutu pozwanego co do występującego w tej sprawie współuczestnictwa koniecznego pomiędzy pozwanym a (...) Company (Polska) sp. z o.o. Pozwany bowiem w żaden sposób nie wykazał wypełnienia hipotezy art. 72 § 2 k.p.c., w szczególności okoliczności, że niniejsze postępowanie może toczyć się tylko łącznie przeciw obu podmiotom. Jak wynika z treści regulaminu (...) Company (Polska) sp. z o.o. obowiązany jest do ufundowania i wydania nagród oraz do przetwarzania zgromadzonych danych osobowych – funkcje te nie uzasadniają jednak konieczności prowadzenia postępowania także przeciw niemu.

Apelację od wydanego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i odrzucenie obu pozwów w całości, ewentualnie o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie spraw do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W apelacji zawarte zostały liczne zarzuty. W pierwszej kolejności skarżący zarzucił nierozpoznanie istoty sprawy poprzez zaniechanie przez sąd pierwszej instancji rozpoznania merytorycznych zarzutów zgłoszonych przez

pozwanego ?dotyczących kwestii faktycznych oraz prawnych rzutujących na zasadność roszczeń powoda. Ponadto skarżący wskazał na liczne naruszenia przepisów postępowania cywilnego:

1. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie wskazania przez sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżanego wyroku dowodów, na których sąd oparł ustalenia faktyczne oraz powodów, dla których odmówił ich wiarygodności i mocy dowodowej, jak również brak wyjaśnienia podstawy prawnej w odniesieniu do zastosowanego przepisu art. 385¹ § 1 k.c.;
2. art. 230 k.p.c. poprzez przyjęcie za przyznane wskazanych w apelacji faktów;
3. art. 233 § 1 k.p.c. przez zaniechanie przez sąd pierwszej instancji przeprowadzenia oceny przeprowadzonych dowodów z: „Regulaminu konkursu pt.(...), wzoru vouchera wycieczkowego (...) („kuponu wakacyjnego”) i „Zasad realizacji kuponów wakacyjnych (...)”;
4. art. 479⁽⁴²⁾ § 1 k.p.c. polegające na przytoczeniu w sentencji zaskarżanego wyroku fragmentów treści postanowienia „Regulamin konkursu pt. (...) i zakazaniu wykorzystywania fragmentów treści postanowienia „Regulamin konkursu pt.(...)”;
5. art. 321 § 1 k.p.c. przez orzekanie przez sąd pierwszej instancji pomimo braku żądania powoda w części dotyczącej podstawy faktycznej powództwa;
6. art. 72 § 2 k.p.c. przez bezzasadne przyjęcie przez sąd pierwszej instancji, że na pozwanym spoczywał ciężar wykazania istnienia współuczestnictwa biernego między pozwanym a (...) Company (Polska) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz bezzasadne pominięcie przez sąd pierwszej instancji współuczestnictwa koniecznego pomiędzy pozwanym a (...) Company (Polska) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością.

W apelacji zawarte zostały również liczne zarzuty naruszenia prawa materialnego: art. 385¹ § 1 k.c., art. 65 § 1 k.c., art. 919 § 1, art. 921 § 1 k.c., art. 66 § 1 k.c., art. 384 § 1 k.c., art. 385¹ § 1 k.c.

Powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanego i zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów procesu.

Rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Na wstępie wskazać należy na wadliwość konstrukcyjną wniesionej w tej sprawie apelacji, co skutkowało licznymi powtórzeniami, chaotycznym tokiem wyводу i w efekcie przyczyniło się do jej znacznej objętości. Wskazuje to na brak po stronie pełnomocnika skarżącego umiejętności zwięzłego, a przez to logicznego przedstawienia należycie umotywowanego wyводу prawnego. W to miejsce apelacja zawiera zbędną egzegezę każdego zdania uzasadnienia sądu pierwszej instancji, przy czym skarżący w swoich – momentami nielogicznych i prowadzących wprost do absurdu wywodach, opartych na analizie wyrwanych z kontekstu zdań, czy poszczególnych fraz z uzasadnienia sądu okręgowego – wydaje się nie rozumieć stosunkowo jasnego i precyzyjnego wyводу sądu pierwszej instancji, ani też zastosowanych przez ten sąd podstawowych konstrukcji prawa cywilnego. Pomimo jednak tych licznych uchybień i wadliwości, ostatecznie apelacji nie można odmówić pewnej słuszności, co prowadzi, w warunkach apelacji pełnej, do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa w obu sprawach połączonych przez sąd okręgowy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wbrew obszernym wywodom apelacji brak jest podstaw do uchylecia zaskarżonego wyroku z uwagi na wskazywaną przez skarżącego przesłankę w postaci „nierozpoznania istoty sprawy”. Wbrew skarżącemu uznać należy, że sąd pierwszej instancji merytorycznie rozpoznał tę sprawę, odnosząc się zarówno do zasadniczych elementów stanowiących podstawę faktyczną i prawną rozstrzygnięcia, jak i zasadniczych zarzutów podnoszonych przez skarżącego przez sądem pierwszej instancji. Trafnie zarazem sąd okręgowy uznał brak potrzeby odnoszenia się do wszystkich zarzutów podnoszonych przez pozwanego z uwagi na ich oczywistą bezzasadność. W efekcie nie można

uznać, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy, co w świetle art. 386 § 4 k.p.c. mogłoby skutkować uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Nie można również podzielić podnoszonego w apelacji zarzutu niedopuszczalności drogi sądowej w tej sprawie. Po pierwsze podzielić należy stanowisko sądu pierwszej instancji, że wzorzec stanowiący przedmiot kontroli w tej sprawie, miał charakter wzorca umownego. Wbrew przekonaniu skarżącego, ustawodawca w kodeksie cywilnym nie przesądził w sposób jednoznaczny konstrukcji przyrzeczenia publicznego. Dominuje w tym zakresie pogląd uznający jednostronny charakter tej czynności prawnej, aczkolwiek słusznie wskazuje się zarazem, że w okolicznościach konkretnej sprawy stosunek ten może zostać ukształtowany również poprzez umowę. W szczególności, jeśli przyrzekający nagrodę konkursową uczyni wyraźne zastrzeżenie, że skierowane do ogółu przyrzeczenie wymaga przyjęcia poprzez złożenie oświadczenia woli, na przykład w formie pisemnego zgłoszenia uczestnictwa, czy wykonania innej, określonej czynności, między nim a osobami, które takie oświadczenia złożyły, zostanie nawiązany stosunek umowny. Trafnie sąd okręgowy uznał, że zapisy kontrolowanego wzorca kreowały w istocie umowę o konkurs. Wywody sądu okręgowego są w tym zakresie przekonujące. Po drugie wskazać należy, że nawet gdyby uznać, że kontrolowany wzorzec nie miał charakter wzorca umownego, okoliczność ta nie skutkowałaby niedopuszczalnością drogi sądowej, a co najwyżej bezzasadnością wniesionego w tej sprawie powództwa. Również więc z tego względu brak było podstaw do uchYLENIA zaskarżonego wyroku i odrzucenia pozwu, o co wnosił w tej sprawie skarżący.

Nie można natomiast podzielić wyводу sądu okręgowego co do wystąpienia w tej sprawie wszystkich przesłanek uzasadniających uznanie kontrolowanego wzorca za niedozwolony w świetle art. 385¹ k.c. Sąd okręgowy dokonał prawidłowej wykładni tego przepisu, jednakże dopuścił się błędu w jego zastosowaniu w okolicznościach rozpoznawanej sprawy.

Trafnie sąd okręgowy wskazał, że stosownie do treści art. 385¹ § 1 k.c. dane postanowienie wzorca umowy jest niedozwolone, jeżeli kształtuje prawa lub obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a zarazem rażąco narusza jego interesy. Słusznie zarazem sąd okręgowy stwierdził, że z istoty wzorców umownych wynika, że zawierają one postanowienie niezgodnione indywidualnie z konsumentem. Podzielić należy również stanowisko sądu okręgowego, że badane postanowienie wzorca dotyczące wyłączenia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego nie dotyczy głównych świadczeń stron. Trafnie sąd okręgowy wskazał, że dobry obyczaj nakazuje, aby konsument przystępujący do konkursu miał pewność i jasność co do treści stosunku prawnego łączącego go z organizatorem konkursu. Pozbawienie konsumenta prawa dochodzenia roszczeń wynikających z nienależytego wykonania umowy przez organizatora konkursu stanowi działanie sprzeczne z dobrymi obyczajami. Zasadnie więc sąd okręgowy wskazuje na istnienie odpowiedzialności przedsiębiorcy za prawidłowe przeprowadzenie konkursu zarówno wtedy, gdy czynności związane z konkursem wykonuje on osobiście, czy też w tym celu posługuje się osobami trzecimi. Zasada ta zresztą wynika wprost z regulacji normatywnych, w szczególności art. 474 k.c. przewidującego opartą na zasadzie ryzyka odpowiedzialność dłużnika za działania osób trzecich, z których pomocą lub za których pośrednictwem wykonuje on własne zobowiązanie.

Nie można jednak podzielić dalszych wywodów prawnych sądu okręgowego dotyczących odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego w oparciu o art. 474 k.c. w świetle treści stosunku prawnego wynikającego z wzorca umownego stanowiącego przedmiot kontroli w tej sprawie. Sąd okręgowy wskazuje, że strona pozwana powinna ponosić pełną odpowiedzialność zarówno za prawidłowy przebieg postępowania konkursowego, jak i również – pełną odpowiedzialność w stosunku do tych osób, które wygrały konkurs, a następnie otrzymały nagrody przewidziane w konkursie. Zdaniem sądu odpowiedzialność organizatora konkursu powinna obejmować również zdarzenia związane z realizacją otrzymanej przez zwycięzcę nagrody konkursowej. W tym zakresie bowiem konsumenta z podmiotem trzecim (firmą (...)) nie wiąże żaden stosunek umowny. W efekcie, w wyniku szkody na osobie lub mieniu, jakiej doznałby konsument na wycieczce zorganizowanej przez firmę (...), powstałyby dla konsumenta liczne trudności, poczynając od ustalenia, który podmiot ponosi odpowiedzialność w sytuacji braku jakichkolwiek dokumentów. Z tych względów zdaniem sądu okręgowego wyłączenie odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego rażąco narusza interes konsumenta i jako sprzeczne z dobrymi obyczajami stanowi niedozwolone postanowienie wzorca umowy.

W ocenie sądu apelacyjnego powyższa analiza prawna w świetle treści badanego wzorca jest wadliwa. Otóż, jak wynika z postanowień zawartych w § wzorca, nagrody w konkursie organizowanym przez pozwanego stanowią vouchery wycieczkowe (...) o określonej wartości (odpowiednio 10.000 zł, 6.000 zł, 4.000 zł). Zgodnie z § 5 ust. 2 wzorca, wykorzystanie voucherów jest możliwe przez okres 1 roku od daty ich wystawienia i dotyczy wszystkich wycieczek będących w ofercie (...). Tym samym powyższy mechanizm zakłada, że zwycięzca konkursu otrzymuje jako nagrodę voucher wycieczkowy, za pomocą którego może dokonać płatności do kwoty wskazanej w voucherze za dowolną wycieczkę zakupioną w biurze (...). Tym samym błędne jest zasadnicze założenie przyjęte przez sąd okręgowy, że zwycięzcę konkursu nie łączy żaden stosunek umowny z firmą (...). Wbrew założeniu sądu okręgowego celem realizacji otrzymanego vouchera konsument zawiera umowę o wycieczkę (podróż turystyczną) z firmą (...). Natomiast otrzymany od pozwanego voucher umożliwia mu zapłatę za tę wycieczkę. Tym samym pozycja prawna zwycięzcy konkursu względem firmy (...) jest taka sama, jak każdego innego konsumenta korzystającego ze świadczeń oferowanych przez tę firmę. W szczególności zaś jego pozycję prawną względem firmy (...) określają, poza samą umowę o wycieczkę zawartą z firmą (...), również regulacje zawarte w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych oraz postanowienia kodeksu cywilnego. Nie można więc zaakceptować poglądu sądu okręgowego, że w wypadku ewentualnych szkód na osobie lub mieniu poniesionych w trakcie wycieczki zorganizowanej przez firmę (...) istniałaby niepewność co do podmiotu ponoszącego odpowiedzialność. W szczególności zaś brak podstaw prawnych do sięgania w tym zakresie do ewentualnej odpowiedzialności podmiotu, od którego konsument uzyskał voucher wycieczkowy. Wbrew wywodom sądu okręgowego, odpowiedzialność pozwanego jako fundatora vouchera za szkody poniesione przez konsumenta w związku z uczestnictwem w wycieczce zorganizowanej przez firmę (...) nie byłaby uzasadniona ani w świetle art. 416 k.c., ani też w świetle art. 474 k.c.

Przede wszystkim sąd okręgowy błędnie sprecyzował istotę świadczenia pozwanego stanowiącego realizację nagrody uzyskanej w konkursie. Nagrodą tą był voucher wycieczkowy, za pomocą którego możliwe było zapłacenie ceny (do wysokości kwoty wskazanej w voucherze) za wycieczkę organizowaną przez firmę (...). Tym samym świadczenie pozwanego sprowadzało się do dostarczenia dokumentu, który ze względu na swą treść umarzał zobowiązanie pieniężne zwycięzcy konkursu względem spółki (...) z tytułu zapłaty ceny za wycieczkę. Pozwany w żaden sposób natomiast nie miał wpływu na zawarcie umowy pomiędzy konsumentem a spółką (...), nie miał również żadnego wpływu na treść zawartej przez konsumenta ze spółką (...) umowy, ani też sposób jej wykonania. Odpowiedzialność pozwanego w związku z nagrodą konkursową sprowadzała się więc do zapewnienia, aby wręczony konsumentowi voucher umorzył zobowiązanie konsumenta względem spółki (...) w sposób wskazany w umowie o konkurs. Natomiast działanie pozwanego w postaci wręczenia vouchera nie mogło stanowić czynu niedozwolonego w świetle art. 415 w zw. z art. 416 k.c. pozostającego w adekwatnym związku przyczynowym z ewentualną szkodą konsumenta powstałą na skutek nienależytego wykonania umowy o wycieczkę przez spółkę (...). Spółka (...) nie była również w świetle art. 474 k.c. podmiotem trzecim z pomocą którego lub za którego pośrednictwem pozwany wykonywał swoje zobowiązanie wynikające z umowy o konkurs. Zobowiązanie pozwanego ograniczało się bowiem do wręczenia vouchera, który skutecznie umarzał zobowiązania pieniężne konsumenta powstałe na skutek zawarcia przez konsumenta umowy ze spółką (...).

Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w wypadku analizy, czy dane postanowienia umowy (wzorca umowy) rażąco narusza interes konsumenta przydatne jest zbadanie, czy postanowienie wzorca jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów oraz jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałyby zastrzeżone. Jeżeli więc bez tego postanowienia konsument znalazłby się - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, należy uznać je za nieuczciwe i naruszające interes konsumenta (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 r., III SK 21/06, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013 r., I CSK 660/12).

Powyższa analiza wykazuje brak odpowiedzialności pozwanego, według zasad ogólnych, za ewentualne szkody na osobie i mieniu poniesione przez laureata konkursu podczas lub w związku z wycieczką organizowaną przez firmę (...). Tym samym zaskarżone postanowienie wzorca nie zmienia w istocie nic w sytuacji prawnej konsumenta. Ma więc

walor jedynie informacyjny, a nie normatywny. Z tych względów nie może być uznane za klauzulę abuzywną w świetle art. 385¹ k.c. Zarazem zbędne stało się odnoszenie się do pozostałych zarzutów zawartych w złożonej apelacji.

Mając powyższe na uwadze, sąd apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia zawartego w § VIII ust. 4 lit. d wzorca umownego w postaci „Regulaminu konkursu pt. (...) w zakresie, w jakim wyłączało ono odpowiedzialność pozwanego, jako organizatora konkursu, za szkody na mieniu lub na osobie poniesione przez laureatów konkursu lub inne osoby podczas lub w związku z wycieczkami będącymi efektem realizacji nagród w konkursie. Zmiana rozstrzygnięcia w zakresie żądania pozwu skutkowałą również zmianą rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu. O kosztach postępowania apelacyjnego sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). Zwrot kosztów na rzecz pozwanego obejmował poniesioną opłatę od apelacji oraz koszty zastępstwa procesowego ustalone w stawce minimalnej, zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 2 (w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – zob. § 2 rozporządzenia zmieniającego) w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.